

Список використаних джерел:

1. Ключник Л.В. Заощадження домашніх господарств як джерело інвестиційних ресурсів економіки України / Л.В. Ключник // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – Вип. 9. – 2012. – С. 159-165.
2. Примостка Л. Роль банків у формуванні організованих заощаджень населення / Л. Примостка // Банківська справа. – 2013. – № 11-12. – С. 76-84.
3. Статистичні матеріали. Депозити домашніх господарств // Бюлетень Національного банку України. – 2016. – Січень. – 154 с.

Кошеленко А.В.

студентка,

Науковий керівник: Вядрова І.М.

кандидат економічних наук, професор,

Харківський навчально-наукового інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Управління фінансовою стійкістю банків досить складний і багатогранний процес, яких охоплює як макрорівневий аспект, а саме регулятивні заходи держави, так і мікрорівневий аспект – на рівні окремої банківської установи.

Виділяють два основні компоненти впливу держави на функціонування банківських установ. З однієї сторони, держава намагається забезпечити безпеку діяльності банків та стабільність банківської системи, створюючи державну систему гарантування вкладів громадян, підтримуючи ліквідність, безперебійну роботу банківської системи через належне виконання функції «кредитора останньої інстанції» центральним банком. З іншої, – держава здійснює вплив як на окремі банківські установи, так і на банківську систему в цілому через механізм пруденційного регулювання діяльності банків, встановлюючи при цьому вимоги щодо підтримки необхідного рівня показників ліквідності, банківського капіталу, максимальних розмірів ризиків у діяльності банку, а також надаючи органам банківського нагляду повноваження щодо застосування заходів впливу до банківських установ, діяльність яких є надто ризиковою [3].

Управління фінансовою стійкістю банків на мікрорівні полягає у реалізації внутрішньої кредитної політики банку щодо підтримання оптимальної структури кредитного портфеля та ліквідності балансу [2]. У процесі проведення кредитних операцій банківські установи систематично аналізують склад і структуру наданих кредитів, створюють комплексну систему ризик-менеджменту, яка забезпечує надійний процес виявлення, оцінки, контролю та моніторингу кредитного ризику з метою його мінімізації на всіх етапах кредитного процесу.

Визначаючи питання фінансової стабільності банківської системи з погляду активних операцій, доцільним є проведення аналізу показників кредитної діяльності та рентабельності банків України за період 2010-2016 рр. (табл. 1).

Як видно з табл. 1, протягом останнього часу кредитна активність банківських установ в Україні була досить низькою. Станом на 01.10.2016 року частка наданих кредитів в активах банків складала 74,1%, що на 2,8% менше, ніж частка наданих кредитів в активах банків станом на кінець 2015 року.

Таблиця 1

**Динаміка показників кредитної діяльності
та рентабельності банків України за період 2010-2016 рр.**

Назва показника	Період						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Кількість банків, які мають банківську ліцензію	176	176	176	180	163	117	100
Загальні активи (не скориговані на резерви за кредитними операціями), млн. грн.	1090248	1211540	1267892	1408688	1520817	1571411	1603644
Активи банків, млн. грн.	942088	1054280	1127192	1278095	1316852	1254385	1275943
Кредити надані, млн. грн.	755030	825320	815327	911402	1006358	965093	943062
Темп приросту, %	1,03	9,31	-1,21	11,78	10,42	-4,10	-2,28
Частка наданих кредитів в активах банків, %	80,1	78,3	72,3	71,3	76,4	76,9	74,1
Резерви за активними операціями, млн. грн.	148839	157907	141319	131252	204931	321303	331360
Темп приросту, %	22,00	6,09	-10,50	-7,12	24,64	56,79	3,13
Співвідношення сформованих резервів до сукупного кредитного портфелю банків, %	19,71	19,13	17,33	14,40	20,36	33,29	35,14
Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі, %	11,2	9,6	8,9	7,7	13,5	22,1	25,3
Капітал, млн. грн.	137725	155487	169320	192599	148023	103713	151049
Фінансовий результат діяльності банків, млн. грн.	-13027	-7708	4899	1436	-52966	-66600	-11627
Рентабельність активів, %	-1,45	-0,76	0,45	0,12	-4,07	-5,46	-1,23
Рентабельність капіталу, %	-10,19	-5,27	3,03	0,81	-30,46	-51,91	-11,54

*станом на 01.10.2016

Джерело: складено за даними Національного банку України [4]

При цьому зниження кредитної активності банківських установ було обумовлене обмеженим колом надійних позичальників, скороченням ресурсної бази, погіршенням кредитоспроможності позичальників, високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку та високою вартістю кредитного ресурсу. Це, в свою чергу, змушує банківські установи більш прискіпливо відноситися до фінансового стану потенційних позичальників або й взагалі призупинити на деякий час кредитування, надаючи перевагу інвестуванню коштів в цінні папери [1].

Частка проблемних кредитів у вітчизняних банках є досить високою. Так, тільки за 2014-2016 рр. прострочені кредити банків України збільшилися в 3,3 разів, а їх частка в загальному обсязі наданих кредитів зросла з 7,7% до 25,3% станом на

01.10.2016 року, проте за даними спеціалізованих агентств рівень проблемності досягає 50%.

Розрахований коефіцієнт співвідношення розміру резерву до сукупної позичкової заборгованості банків демонструє суттєве зростання з 14,40% (станом на 2013 р.) до 35,14% (станом на 01.10.2016 р.) ресурсів, що відволікаються банками на страхування кредитного ризику.

Формування резерву під проблемні кредити негативно впливаю на рентабельність активів і призводить до істотних проблем у ліквідності, оскільки банки замість здійснення вкладень у прибуткові активи несуть витрати на формування резервів за кредитними операціями. Варто відзначити, що, як і після кризи 2008-2009 рр., рентабельність активів і капіталу по банківській системі має негативні значення.

Таким чином, для підвищення ефективності регулювання кредитної діяльності банків, як на рівні держави, так і на рівні окремої банківської установи, потрібно виконати комплекс завдань: впорядкувати банківське законодавство та доповнити його необхідними законодавчо-нормативними актами; забезпечити прозорість діяльності банківських установ в Україні; підвищити стабільність умов функціонування банківської системи; запровадити систему об'єктивної оцінки кредитоспроможності позичальників; стимулювати розвиток довгострокового кредитування; привести у відповідність нормативи та стандарти діяльності банків до світових вимог; створити сприятливі пільгові умови для кредитування малого та середнього бізнесу; підвищити заходи щодо неповернення наданих кредитів; забезпечити диверсифікацію банківських активів; розробити оптимальну для банку організацію кредитування; постійно проводити моніторинг вже існуючих проблемних кредитів тощо. Вирішення вказаних завдань дозволить з одного боку забезпечити належну фінансову стабільність банківської системи, а з іншого – сприятиме більш ефективному використанню кредитних ресурсів у виробничому секторі.

Отже, відповідно до проведеного дослідження можна зробити висновок, що регулювання кредитної діяльності банківських установ є одним з найважливіших аспектів їх діяльності, що в майбутньому впливає на формування прибутку та покращує ліквідність. Слід відмітити, що ефективність регулювання кредитної діяльності банків залежить від системності, адекватності способів оцінки кредитного ризику, методів контролю за ним та своєчасності системи реагування з боку банків та регулятора.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний огляд банківської системи України за I квартал 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rurik.com.ua>
2. Дзюбалюк О. В. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюбалюка. – Тернопіль: «Вектор», 2012. – 462 с.
3. Москвічова О. С. Державне регулювання кредитних послуг в умовах банківської кризи. – Дисертація канд. екон. наук: 08.00.03, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 200 с.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>